

15.11.2023

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2023/712
Toplantı Tarihi/Sayısı : 5.10.2023/216
Karar Numarası : 2023/777
Başvuran : İ.S.Ç.
Velisi: R.E.E.
Başvuran Vekili : Av. C.K.
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Fatih Kaymakamlığı (İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü İstanbul Erkek Lisesi)
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla özel eğitim öğrencisi olan başvurana öğrenim gördüğü okulda bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) uygulanmaması, BEP Geliştirme Birimi oluşturulmaması ve destek eğitim odası açılmaması ile geçirdiği kaza nedeniyle yaşadığı sakatlık sonrası kendisine özel tedbirler uygulanması talebinin reddedilmesinin engellilik temelinde ayrımcılık yasağı ihlali teşkil ettiği iddiasıdır.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran vekili, başvuru dilekçesinde özetle:

a. 10/8/2004 doğumlu başvuranın özel öğrenme güçlüğü, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) ile özel yetenekli birey tanımlı olduğunu, ilköğretimden itibaren tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla özel eğitim aldığını, 2018 yılında Lise Giriş Sınavında (LGS) derece yaparak ABITUR programı (Alman eğitim sisteminde uygulanan en yüksek lise mezuniyet programı) uygulanan İstanbul Erkek Lisesine yerleştirildiğini,

b. Başvuran hakkında 23/11/2018 tarihli Fatih Kaymakamlığı Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu ile özel eğitim tedbirlerinin uygulanmasına karar verildiğini ancak İstanbul Erkek Lisesinde Hazırlık, 9, 10, 11'inci sınıfları okuyan ve başvuru tarihinde 12'nci sınıf öğrencisi olan başvurana BEP uygulanmadığını, BEP Geliştirme Biriminin oluşturulmadığını ve destek eğitim odasının açılmadığını,

c. Başvuranın velisinin, kendi bilgisi dışında başvuran için BEP hazırlanmış olabileceğini düşünerek 8/3/2023 tarihinde Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) aracılığıyla oğluna uygulanan BEP ve alınan özel eğitim tedbirlerine ilişkin her türlü bilgi ve belgeyi talep ettiğini ancak veliye herhangi bir bilgi ve belgenin iletilmediğini,

ç. Başvuranın 11'inci sınıfı okuduğu 2021-2022 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde geçirdiği bir kaza neticesinde ayağının kırıldığını, tedavi ve rehabilitasyon süreçlerinde derslerine katılamadığını, katılabildiği derslerde de ders notlarının düştüğünü, 2022 yılında 12'nci sınıfa başladığını, önceki dönemden kalan eksikliklerini gidererek ders başarısını yükseltmediğini ve bu durumun psikolojisini olumsuz yönde etkilediğini,

d. 2022 yılının Aralık ayında öğretmenleri ile birlikte durum değerlendirmesi yapmaları sonucunda başvuranın ABİTUR programını başarıyla tamamlayabilmesi için 12'nci sınıfı tekrar etmesinin uygun olacağına karar verildiğini, bu doğrultuda 2023-2024 eğitim-öğretim yılı itibarıyla Eylül ayında 12'nci sınıfa tekrar başlayana kadar 2022-2023 eğitim-öğretim yılında eğitime devam eden 11'inci sınıfın ABİTUR derslerine dinleyici olarak katılmasının gerektiğini, ABİTUR Program Koordinatörlüğü ile Okul Rehberlik Servisinin bu uygulamayı desteklediğini,

e. Başvuranın velisinin Lise Müdürünün yönlendirmesi neticesinde Müdürlüğe iki adet dilekçe verdiğini, ilk dilekçenin kayıt dondurma talepli, ikinci dilekçenin ise *“öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim programının yeniden belirlenerek verilecek destek kapsamında ABİTUR programı hâlihazırda uygulanan 11. sınıfta ikinci dönem derslerine dinleyici olarak katılması”* talepli olduğunu, Müdürlüğün yalnızca kayıt dondurma talepli ilk dilekçesini dikkate aldığını ve başvuranın kaydının dondurulduğunu,

f. Kayıt dondurma talepli ilk dilekçenin 16/1/2023 tarihli olduğunu, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminin 20/2/2023 tarihinde başladığını, başvuran bu tarihte Okula gittiğinde “hakkında henüz bakanlık görüşü verilmediği” gerekçesiyle derslere girmesine engel olunduğunu, velinin 20/2/2023 tarihinde CİMER aracılığıyla Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) başvuru yaptığını, Bakanlıktan gelen 23/2/2023 ve 28/2/2023 tarihli cevaplarda “sürecin devam ettiği ve ilgili kararın verilmediği” bilgisinin verildiğini, velinin CİMER kanalıyla tekrar 2/3/2023 tarihinde MEB'e başvuruda bulunduğunu, aynı gün İstanbul Erkek Lisesi kurumsal mail adresinden MEB Ortaöğretim Müdürlüğünün 8/2/2023 tarihli yazısının gönderildiğini, ilgili yazıya göre başvuranın 11'inci sınıfı tekrar etmesine karar verildiğini, oysa başvuranın velisinin 16/1/2023 tarihli dilekçesinde böyle bir talebinin olmadığını belirtmektedir.

3. Muhatap Fatih Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Müdürlüğün 10/12/2018 tarihli ve ... sayılı Özel Eğitim Değerlendirme Kurul Raporlarında başvurana Rehberlik ve Araştırma Merkezince (RAM) yapılan tanılama sonucunda özel öğrenme güçlüğü tanısının konulduğu,

b. Önerilen özel eğitim hizmeti sonucuna göre başvuranın tam zamanlı olarak kaynaştırma eğitimine alınması ve 7/7/2018 tarihli ve 30471 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği ile öğrencinin bulunduğu eğitim kademesindeki ilgili mevzuat hükmünün dikkate alınması gerektiğinin İstanbul Erkek Lisesi Müdürlüğüne bildirildiği,

c. İstanbul Erkek Lisesi BEP Geliştirme Birimince başvuranın BEP doyasının hazırlandığı belirtilmiş ve ilgili bilgi ve belgeler Kurumumuza sunulmuştur.

4. İstanbul Erkek Lisesi Müdürü F.S.'den alınan 26/4/2023 tarihli yazılı görüşte:

a. 16/1/2023 tarihinden önce veli ile görüşülerek mevzuat çerçevesinde kendisinin bilgilendirildiği, öğrencinin 11'inci sınıf ders notlarının oluşmasından dolayı bu sınıfı tekrar etmesinin uygun olmadığı belirtilmiştir,

b. Öğrenci velisinin ısrarla öğrencinin kayıt dışı herhangi bir 11'inci sınıf derslerine katılarak ikinci dönem ABITUR derslerini tekrar almasını istediği,

c. Mevzuat gereği MEB ilgili birimlerinden görüş yazısı alındığı, bu yazıda öğrencinin herhangi bir sınıfta dinleyici olarak bulunmasının uygun olmadığı belirtilmiştir ve yazının zaman kaybetmeksizin veli ile paylaşıldığı,

ç. Ayrıca başvuranın velisinin öğrencinin yaşadığı sakatlıkla ilgili sağlık raporlarını Okul İdaresine sunmadığı belirtilmiş, başvuru konusu iddialara ilişkin belgeler Kurumumuza sunulmuştur.

5. Başvuran vekili tarafından sunulan 26/5/2023 tarihli yazılı görüşte özetle:

a. Muhatap Kurumun sunduğu BEP dosyasının daha önce başvuranın velisi tarafından talep edilmiş olmasına rağmen kendilerine iletilmediği,

b. Başvuran hakkında hazırlanan BEP'in usulüne uygun hazırlanmadığı, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 47'nci maddesine göre BEP Geliştirme Biriminin okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında; rehberlik öğretmeni, öğrencinin sınıf öğretmeni, öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri, öğrencinin velisi ile öğrenciden oluşması gerektiği halde başvuran ve velisinin BEP hazırlandığından haberinin dahi olmadığı,

c. Kuruma sunulan iki adet BEP dosyasının hazırlanma tarihlerinin belli olmadığı ve evrak sayılarının bulunmadığı, başvuranın 2018-2019 eğitim-öğretim yılında liseye başladığı ve kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim gördüğü, sunulan BEP dosyasının kapağında ise "2021/2022 Eğitim Öğretim Yılı" yazıldığı, bu durumun da BEP dosyalarının düzenlendiği zaman hakkında çelişki yarattığı,

ç. Sunulan BEP dosyasının ilk sayfalarında bulunan formların incelenmesi sonucunda; "Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Dosyası" başlıklı formun başvuranın Okula ilk başladığı zaman düzenlenmesi gerektiğinin anlaşıldığı, ayrıca başvuran hakkında daha önce alınan kaynaştırma kararının bu forma yazılmasının gerektiği ancak bu bilginin forma yazılmadığı, başvuranın tüm eğitim öğretim hayatını kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla özel eğitim görerek geçirdiği, buna ilişkin bütün belgelerin RAM kayıtlarında mevcut olduğu, başvuran ve velisi ile görüşme gerçekleştirilseydi bu bilginin de forma işlenmiş olacağı,

d. Aynı BEP dosyasında yer alan “BEP Geliştirme Birimi Üyeleri” listesinde başvuranın velisinin isminin bulunmasına rağmen başvuran ve velisinin toplantılara davet edilmediği, başvurana BEP uygulandığını ilk kez Kurumumuza sunulan belgelerden öğrendikleri,

e. Dosyada yer alan 7/10/2021 tarihli “Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Komisyonu Toplantı Tutanağı” incelendiğinde; başvuranın ve velisinin toplantıya davet edilmediği için katılım sağlayamadığının görüldüğü, başvuran hakkında alınan özel eğitim tedbirlerinin usulüne uygun alınmadığı ve özel eğitim kapsamında uygulanabilir tedbirler olmadığı, başvuran hakkında “*ABITUR programına devam etmesinin tekrar değerlendirilmesi*” şeklinde değerlendirmede bulunulmasının açıkça engelliliğe dayalı ayrımcılık teşkil ettiği, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği uyarınca tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim gören ortaöğretim öğrencilerinin kayıtlı bulundukları okulda uygulanan eğitim müfredatını takip ettikleri, başvurucunun kayıtlı olduğu Lisenin Alman ABITUR programını uyguladığı, başvuranın okulda uygulanan programı takip etme hakkının değerlendirilmesi gibi bir hususun BEP Geliştirme Birimi ya da Okul Yönetiminin takdirinde olmadığı,

f. 7/10/2021 tarihli tutanakta başvuranın “*derslerde dikkatini toplamada, derslere katılmada, gerekli ciddiyet ve sorumluluğu göstermede güçlükler yaşadığı*” gibi zihinsel, duygusal ve davranışsal güçlüklerin tespit edildiği ancak tüm bu güçlüklerle yönelik hiçbir destek ya da özel eğitim tedbirinin değerlendirilmediği ve başvuran hakkında “*ABITUR’a devam konusunun tekrar değerlendirilmesi*” ile “*derslerine gereken önemi vermez ve sorumluluklarını yerine getirmezse ABITUR diploması alamayabileceğiyle ilgili bilgilendirme yapılması*” kararlarının verilmesinin bir yaptırım tehdidi olduğu, Alman Bölüm Başkanı T.F’nin 20/1/2023 tarihli görüş yazısının başvuranın başarılı bir öğrenci olduğunu gösterdiği,

g. 7/10/2021 tarihli “İlk BEP Toplantısı” başlıklı form incelendiğinde; 2018 yılından 2021 yılına kadar başvurana BEP uygulanmadığının görüldüğü, ilk BEP toplantısının 7/10/2021 tarihinde yapıldığı, ilgili formda başvuranın velisinin ve başvuranın isminin bulunmasına rağmen toplantıdan haberleri olmadığı için katılamadıkları ve dolayısıyla belgeyi imzalayamadıkları, formda bulunan “*Öğrencinin gelişimiyle ilgili aile hangi sıklıkla bilgilendirilecek?*” sorunun 12 haftada bir olarak işaretlendiği ancak ailenin bu konuda hiçbir zaman bilgilendirilmediği,

ğ. “2 No.lu BEP Dosyası” incelendiğinde; “Öğrenci Bilgileri” ve “Eğitsel Performans Formu” başlıklı formların usulüne uygun doldurulmadığı, aile bilgilendirmesinin yapılmadığı, sunulan bu dosyada MEB mevzuatına göre bulunması gereken *Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı* ile *BEP Geliştirme Birimi Kararları* başlıklı formların bulunmadığı çünkü bu formların İdare tarafından hiçbir zaman doldurulmadığı,

h. Müdür F.G. imzalı yazı incelendiğinde; 28/11/2018 tarihinde öğrencinin dersine giren öğretmenlerin katılımıyla Okul Rehberlik Servisinde toplantı yapıldığının belirtildiği ancak İlçe Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunun ilgili kararını okula bildiren resmi yazının 10/12/2018 tarihli olduğu ve 14/12/2018 tarihinde Okul Müdürlüğüne tebliğ edildiğinin anlaşıldığı, bu durumda okulun başvuranla ilgili

tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirmeye ilişkin özel eğitim kararından haberi dahi olmadan toplantı düzenlendiğinin iddia edildiği, ayrıca 28/11/2018 tarihli toplantıya ilişkin herhangi bir belgenin bulunmadığı,

1. Sunulan belgelerde okulda destek eğitim odasının açıldığına dair herhangi bir bilginin bulunmadığı,

i. 26/4/2023 tarihli ve Müdür H.S. imzalı yazı incelendiğinde; yazının başvuran ve velisini suçlayıcı ve ayrıştırıcı nitelikte olduğu, başvuranın geçirdiği kaza nedeniyle ayağının kırıldığı dönemde Okul Müdürlüğüne özel gereksinim doğrultusunda destek eğitim odasının açılmadığı ve benzeri tedbirlerin alınmadığını belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “*Kanun önünde eşitlik*” başlıklı 10'uncu maddesinin birinci ve üçüncü fıkrası şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım görmeksizin eşittir.

Çocuklar, yaşlılar, özürliüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.”

7. Anayasa'nın “*Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi*” başlıklı 42'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.”

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “*Tanımlar*” başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (i) bentlerine göre: “*Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi, Makul düzenleme: Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkânlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri*” ifade etmektedir.

9. 6701 sayılı Kanun'un “*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*” başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(4) *Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.*”

10. 6701 sayılı Kanun’un “*Ayrımcılık türleri*” başlıklı 4’üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) *Ayrı tutma* b) *Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama* c) *Çoklu ayrımcılık* ç) *Doğrudan ayrımcılık* d) *Dolaylı ayrımcılık* e) *İşyerinde yıldırma* f) *Makul düzenleme yapmama* g) *Taciz* ğ) *Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.*”

11. 6701 sayılı Kanun’un “*Ayrımcılık yasağının kapsamı*” başlıklı 5’inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şöyledir:

“(1) *Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.*

(2) *Birinci fıkroda belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.*”

12. 6701 sayılı Kanun’un “*Kurumun görevleri*” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendine göre; “*Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

13. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “*İhlal kararı*” başlıklı 69’uncu maddesinde; “*İnceleme ve araştırma sonucunda başvurunun yerinde olduğu kanaatine varılması halinde ihlal kararı verilir.*” hükmü yer almaktadır.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. 6701 sayılı Kanun’un “*Başvurular*” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrası “*Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.*” hükmünü haizdir. Başvuranın vekilinin dilekçesinden, başvuranın 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak

ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır. Yapılan inceleme neticesinde başvurunun esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmiştir.

15. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) “Ayrımcılık yasağı” başlıklı 14'üncü maddesine göre: “Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.” ve Sözleşmeye Ek 1 No’lu Protokol’ün “Eğitim hakkı” başlıklı 2’nci maddesine göre: “Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, eğitim ve öğretim alanında yükleneceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir.”

16. Ülkemizin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme’nin (EHİS) “Tanımlar” başlıklı 2’nci maddesine göre; “Engelliliğe dayalı ayrımcılık siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı” içermektedir.

17. EHİS’in “Eğitim” başlıklı 24’üncü maddesine göre;

“1. Taraf Devletler engellilerin eğitim hakkını tanır. Taraf Devletler, bu hakkın fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın sağlanması için eğitim sisteminin bütünleştirici bir şekilde her seviyede engellileri içine almasını ve ömür boyu öğrenim imkânı sağlar. Bunun için aşağıdaki hedefler gözetilmelidir:

(a) İnsan potansiyelinin, onur ve değer duygusunun tam gelişimi ve insan haklarına, temel özgürlüklere ve insan çeşitliliğine saygı duyulmasının güçlendirilmesi;

(b) Engellilerin; kişiliklerinin, yeteneklerinin, yaratıcılıklarının, zihinsel ve fiziksel becerilerinin potansiyellerinin en üst derecesinde gelişiminin sağlanması;

(c) Engellilerin özgür bir topluma etkin bir şekilde katılımlarının sağlanması.

2. Taraf Devletler bu hakkın yaşama geçirilmesi için aşağıda belirtilenleri sağlar:

(a) Engelliler engelleri nedeniyle genel eğitim sisteminden dışlanmamalı ve engelli çocuklar engelleri nedeniyle parasız ve zorunlu ilk ve orta öğretim olanaklarının dışında tutulmamalıdır;

(b) Engelliler yaşadıkları çevrede bütünleştirici, kaliteli ve parasız ilk ve orta öğretime diğer bireylerle eşit olarak erişebilmelidir;

(c) Bireylerin ihtiyaçlarına göre makul düzenlemeler yapılmalıdır;

(d) Engellilerin genel eğitimden etkin bir şekilde yararlanabilmeleri için genel eğitim sistemi içinde ihtiyaç duydukları desteği almalıdır;

(e) Engellilere yönelik bireyselleştirilmiş etkin destekleyici tedbirler, engellilerin tam katılımı hedefine uygun olarak, akademik ve sosyal gelişimi artırıcı ortamlarda sağlanmalıdır.

(...)”

18. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin (ÇHS) 23’üncü maddesinde, Taraf Devletlerin, zihinsel ya da bedensel engelli çocuklar için saygınlıklarını güvence altına alan, özgüvenlerini geliştiren ve toplumsal yaşama etkin biçimde katılmalarını kolaylaştıran şartlar sağlamayı kabul ettikleri düzenlenmiştir. Saygınlığın güvence altına alınmasının ve yaşama etkin biçimde katılım sağlanabilmesinin yolu ise engelli çocukların akranları ile eşit bir şekilde eğitim hakkından yararlanabilmesi ile mümkün olacaktır. 23’üncü maddenin devamında engelli çocukların özel bakımdan yararlanma hakkı tanınmış ve eldeki kaynakların yeterliliği ölçüsünde, yapılan başvuru üzerine, yardımdan yararlanabilecek durumda olan çocuğa ve onun bakımından sorumlu olanların içinde bulundukları koşullara uygun düşecek yardımın yapılması gerektiği belirtilmiştir.

19. Çocuk Hakları Komitesine (ÇHK) göre özel bakım ve yardımlar eldeki kaynaklara bağlı olmakla birlikte, mümkün olduğu durumlarda ücretsiz sağlanmalı ve engelli çocuklara yönelik ayrımcılığa son verilmesi ve bu çocukların toplumsal yaşama dâhil olması için eldeki kaynaklar seferber edilmelidir. Bakım ve yardımlar, engelli çocukların eğitim, sağlık, tedavi, istihdama hazırlık ve dinlenme/eğlence hizmet ve imkânlarına etkili erişimini sağlayacak biçimde sağlanmalıdır. Bu konumdaki çocuklara ve onlara bakmaktan sorumlu olan kişilere yardımcı olunması sağlanmalı ve sağlanacak yardımın, çocuğa bakmaktan sorumlu kişilerin koşullarına uygun olması gerekmektedir (ÇHK, Genel Yorum 9 Engelli Çocuklar, para. 12-14). Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesinin (ESKHK) 5 No’lu Genel Yorumunda da “Devletler, (...) engellileri, engelli olmayan diğer öğrencilerle aynı eğitim seviyesine getirecek desteğin sağlanmasını güvence altına almalıdır.” ifadelerine yer verilmektedir (ESKHK, Genel Yorum 5 Engelliler, para. 35).

20. 7/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un 3’üncü ve 15’inci maddelerinde de EHİS’le paralel biçimde engellilik temelinde ayrımcılık tanımına yer verilmiş, hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim almasının engellenemeyeceği, genel eğitim sistemi içinde engellilerin her seviyede eğitim almasını sağlayacak bütünleştirici planlamalara yer verilmesi gerektiği düzenlenmiştir.

21. Somut olayda başvuran vekilinin ilk iddiası başvurana BEP uygulanmaması, okulda BEP Geliştirme Biriminin oluşturulmaması, destek eğitim odası açılmaması ve destek eğitiminin verilmemesi suretiyle engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği yönündedir. Başvuran vekili bu kapsamda; 10/8/2004 doğumlu başvuranın DEHB, özel öğrenme güçlüğü ve özel yetenekli birey tanıları olduğunu, ilköğretimden itibaren tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla özel eğitim aldığını, 2018 yılında LGS’de derece yaparak ABITUR programı uygulanan İstanbul Erkek Lisesine yerleştirildiğini, başvuran

hakkında 23/11/2018 tarihli Fatih Kaymakamlığı Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu ile özel eğitim tedbirlerinin uygulanmasına karar verildiğini ancak İstanbul Erkek Lisesinde Hazırlık, 9, 10, 11'inci sınıfları okuyan ve başvuru tarihinde 12'nci sınıf öğrencisi olan başvurana BEP uygulanmadığını, Lisede BEP Geliştirme Biriminin oluşturulmadığını ve destek eğitim odasının açılmadığını iddia etmektedir.

22. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin “Tanımlar ve kısaltmalar” başlıklı 4'üncü maddesine göre:

“(…)

g) *Bireyselleştirilmiş eğitim programı: Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programını,*

(…)

ı) *Destek eğitim hizmeti: Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine, ailelerine, öğretmenlerine ve okuldaki diğer personele uzman personel ve gerekli araç-gereçlerle sunulan danışmanlık hizmetlerini,*

i) *Destek eğitim odası: Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile özel yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamı,*

(…)

ö) *Kaynaştırma/Bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları: Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademede diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitimi*

(…)

ifadeeder.”

23. Kurumumuz tarafından incelenen belgelerden; başvuranın 24/10/2018 tarihli “İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Özürlü Sağlık Kurulu Raporu”nun bulunduğu, ilgili Rapora göre başvuranın zihinsel, ruhsal, davranışsal bozukluk nedeniyle %30 oranında engelli olduğu ve Raporun geçerlilik süresinin iki yıl olduğu, 24/10/2020 tarihinden sonra 26/1/2023 tarihli “İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Hastanesi Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporu”nun bulunduğu ve bu Rapora göre

başvuranın engel oranının %0 olduğu tespit edilmiştir.

24. 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Liseye başlayan başvuranın ilk yıl hazırlık eğitimi aldığı, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında 9'uncu sınıfta, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında 10'uncu sınıfta olduğu ve "İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Özürlü Sağlık Kurulu Raporu"nın Hazırlık, 9'uncu sınıfın tamamı ve 10'uncu sınıfın ilk dönemi için geçerli olduğu, başvuranın 24/10/2020 tarihinden 26/1/2023 tarihine kadar raporunun bulunmadığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte; Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin "*Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim*" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasında; "*Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda her tür ve kademedeki eğitimlerini kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla sürdürebilirler.*" hükmü düzenlenmiştir. İncelenen belgelerden; Fatih Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 10/12/2018 tarihli yazısı ile başvuranın Özel Eğitim Değerlendirme Kurul Raporunun İstanbul Erkek Lisesine gönderildiği, Rapora göre özel öğrenme güçlüğü tanıli başvuran hakkında "*Tam zamanlı olarak kaynaştırma eğitimine alınması, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği ve öğrencinin bulunduğu eğitim kademesindeki ilgili mevzuat hükümlerinin dikkate alınması*" önerilerek tam zamanlı kaynaştırma eğitiminden yararlanmasına karar verildiği ve rapor başlangıç tarihinin 23/11/2018; raporun bitiş tarihinin ise lise olarak belirtildiği tespit edilmiştir. Tüm bu tespitler ışığında; İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün yazısı ile Fatih Kaymakamlığı Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğüne hazırlanan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda başvuranın lisede kayıtlı bulunduğu süre boyunca tam zamanlı kaynaştırma eğitiminden yararlandırılması gerektiği değerlendirilerek başvuru incelenmiştir.

25. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin "*Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim*" başlıklı 23'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerinde; tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim alan öğrencilerin kayıtlı bulundukları okulda uygulanan eğitim programını takip edeceği, takip ettikleri programlar temel alınarak öğrenciler hakkında BEP hazırlanacağı ve bu öğrenciler için destek eğitim odasının açılacağı düzenlenmiştir. MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin "*Destek eğitim odası*" başlıklı 103'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre: "*Kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerle özel yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için okulun bünyesinde destek eğitim odası*" açılır.

26. Muhatap Kurum, Kurumumuza başvuran hakkında hazırlanan iki adet BEP dosyasını sunmuştur. Sunulan ilk BEP dosyasının 2021/2022 Eğitim-Öğretim Yılı başlığını taşıdığı ve dosyanın başvuranın 11'inci sınıfta bulunduğu eğitim-öğretim yılını kapsadığı anlaşılmıştır. Dosya içerisinde; öğrenci tanıma kartının, BEP Geliştirme Birimi üyelerinin, düzenlenen toplantı tutanaklarının yer aldığı görülmüştür. Sunulan ikinci BEP dosyasının kapağında hangi eğitim-öğretim yılına ait olduğunu belirten bir başlığın yer almadığı ve içerisinde başvuran hakkında bilgiler ile toplantı tutanaklarının bulunduğu anlaşılmıştır. Başvuran hakkında ilk BEP toplantısının 28/11/2018 tarihinde yapıldığı, sonraki toplantı tarihlerinin 7/10/2021, 14/2/2022 ve 6/2/2023 olduğu, ilk üç toplantının ilk BEP dosyasında, son

toplantının ikinci BEP dosyasında yer aldığı tespit edilmiştir.

27. İlk BEP dosyasında yer alan ilk toplantı neticesinde düzenlenen tutanakta; 28/11/2018 tarihinde öğrencinin derslerine giren öğretmenlerin katılımıyla okul rehberlik servisinde toplantının yapıldığı, toplantı öncesi Okul Rehberlik Servisi tarafından öğrenci ve velisiyle görüşülerek öğrencinin ders ve sınavlarda yaşadığı zorluklar ve ihtiyaçları hakkında bilgi alındığı, alınan bilgiler dikkate alınarak başvuran hakkında; “1. *Derste internet bağlantısı olmayan bir dizüstü bilgisayar ya da tabletle not tutması*, 2. *Sınavlarını okul rehberlik servisi ya da başka uygun bir sınıf/mekânda olması*, 3. *Sınavlarda ek süre verilmesi, verilecek sürenin ise sınavın niteliğine ve esas süresine oranla belirlenmesi*, 4. *Sınav sorularını el yazısıyla değil, (internet bağlantısı olmayan) bilgisayar ortamında yanıtlaması.*” şeklinde karar alındığı belirtilmiştir.

28. Başvuran hakkında 7/10/2021 tarihinde yapılan toplantı neticesinde düzenlenen tutanakta; toplantının Okul Rehber öğretmeni, öğrencinin dersine giren öğretmenler ve ABITUR sorumlu öğretmeni G.R.’nin katılımıyla Okul Rehberlik Servisinde gerçekleştirildiği, Okul Psikolojik Danışmanı A.D.’nin öğrenci ve öğrencinin yaşadığı özel öğrenme güçlüğü ile kaynaştırma eğitimi hakkında bilgi sunduğu, Alman bölümü öğretmenlerinin öğrencinin “*derse zamanında gelmediğini, ders esnasında farklı şeylerle ilgilenip derse katılmadığını, ödevlerini yapmadığını, sürekli dersten çıkmak için bahaneler ürettiğini, öğretmene ders dışı sorular yönelttiğini, bazen derste uyuyabildiğini ve kalkıp dolaştığını*” belirttikleri, G.R.’nin ABITUR Belgesi’nin aynı zamanda “*bu öğrenci yurt dışında yalnız başına üniversite okuyabilir*” anlamına da geldiğini ve öğrencinin davranışlarının bu konuda soru işaretlerine neden olduğunu belirttiği, diğer ders öğretmenlerinin de benzer sorunlarla karşılaştıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Aynı tarihli toplantıda başvuran hakkında: “1. *Öğrencinin özel öğrenme güçlüğü sebebiyle özellikle yazı yazmak konusunda problemleri (yazısındaki bozukluklar ve yavaş yazması) dolayısıyla sınav süresinin her 40 dakika için 15 dakika ek süre verilerek uzatılmasına*, 2. *Yine özel öğrenme güçlüğü probleminin en yoğun kendisini gösterdiği alan olan yazısında harf hataları yapabileceği göz önüne alınarak sınav puanlaması yapılmasına*, 3. *Okul psikolojik danışmanı tarafından öğrencinin ders durumu ile ilgili öğretmen görüşlerinin öğrenci ve velisine aktarılmasına, derslerine gereken önemi vermez ve sorumluluklarını yerine getirmezse ABITUR diploması alamayabileceği ile ilgili bilgilendirmenin yapılmasına*, 4. *Bu bilgilendirmenin sonucunun birinci sınavlarına kadar gözlenmesine*, 5. *Birinci sınavların bitiminde öğrencinin ders içi durumu ve sınav notlarının değerlendirilerek ABITUR’a devam konusunun tekrar değerlendirilmesine*” karar verilmiştir. Ardından ilk BEP dosyasında yer alan son tutanakta toplantı tarihinin 14/2/2022 olduğu ve ilk toplantıda alınan kararların ikinci dönem için de aynı şekilde sürdürülmesinin uygun bulunduğu karar verildiği belirtilmiştir.

29. İlk BEP dosyası ve bu dosyada yer verilen üç toplantı ile ilgili yapılması gereken ilk değerlendirme; başvuran hakkında yapılan ilk toplantı tarihinin 28/11/2018 ve ikinci toplantının 7/10/2021 olduğu göz önünde bulundurularak yaklaşık üç yıllık bir zaman dilimi için başvuran hakkında

herhangi bir toplantı yapılmadığına ilişkindir. MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan “*Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Tüm Öğretmenler İçin Yol Haritası*” başlıklı kitapçıkta; *BEP Geliştirme Biriminin ders yılının başında oluşturularak birim toplantılarının yapılacağı, ihtiyaç duyulması halinde aynı ders yılı içerisinde farklı zamanlarda da okulda BEP Geliştirme Birimi toplantısı yapılabileceği, BEP’in genellikle bir eğitim-öğretim yılı için hazırlanacağı ve geçerliliğinin eğitim-öğretim yılının başında başlayıp sonuna kadar devam edeceği* belirtilmiştir. Kitapçıkta ayrıca; “*BEP sadece eğitim-öğretim yılının başında değil, gerektiği durumlarda öğrencinin özel eğitim ihtiyacının belirlenmesinden sonra herhangi bir zaman diliminde de hazırlanabilir. Ancak, öğrencinin kendi ihtiyaçlarına en uygun eğitim hizmetlerinden en kısa sürede yararlanmaya başlamasını sağlamak amacıyla BEP’in mümkün olduğunca erken hazırlanması gerektiği unutulmamalıdır.*” şeklinde ifade edilmiştir. 28/11/2018 tarihli ilk toplantıdan sonra; 2019-2020 eğitim-öğretim yılının MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü’nün 2019/9 sayılı Genelgesine göre ilk döneminin 9/9/2019-17/1/2020 ile ikinci döneminin 3/2/2020-19/6/2020 tarihlerinde gerçekleştiği, bu eğitim-öğretim yılında Mart ayından itibaren COVID-19 nedeniyle alınan tedbirler kapsamında yüz yüze eğitimin yapılamadığı ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Canlı Sınıf Uygulamaları ile EBA TV yoluyla uzaktan eğitime geçildiği, 2020-2021 eğitim-öğretim yılının MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü’nün 2020/4 sayılı Genelgesine göre ilk döneminin 31/8/2020-22/1/2021 ile ikinci döneminin 8/2/2021-18/6/2021 tarihlerinde gerçekleştiği ve yine COVID-19 salgını nedeniyle alınan tedbirler doğrultusunda EBA Canlı Sınıf Uygulamaları ile EBA TV yoluyla uzaktan eğitim ile birlikte kademeli olarak yüz yüze eğitime geçilerek gerçekleştirildiği, her iki eğitim-öğretim yılında da eğitime ara verilmesi gibi bir durumun söz konusu olmadığı, gerek yüz yüze gerekse EBA üzerinden uzaktan eğitim kapsamında eğitim-öğretim faaliyetlerine devam edildiği ve bu nedenle başvuran hakkında BEP kapsamında toplantı yapılması gerektiği değerlendirilmiştir.

30. İlk BEP dosyası ile ilgili yapılması gereken ikinci değerlendirme; BEP Geliştirme Birimi üyeleri ile toplantılara katılan üyelere ilişkindir. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nin “*Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi*” başlıklı 47’nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına göre:

“(1) Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için okulda BEP hazırlamak amacıyla BEP geliştirme birimi oluşturulur.

(2) BEP geliştirme birimi okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

- a) Rehberlik öğretmeni,
- b) Öğrencinin sınıf öğretmeni,
- c) Öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri,
- ç) Öğrencinin velisi,

d) Öğrenciden oluşur.”

31. Aynı Yönetmelik’in “*Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme biriminin görevleri*” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre BEP’in hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili çalışmalarda koordinasyonu sağlamak BEP Geliştirme Biriminin görevleri arasındadır. MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan “*Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Tüm Öğretmenler İçin Yol Haritası*” başlıklı kitapçıkta; “*Aileler BEP Geliştirme Biriminin bir üyesi olarak BEP geliştirme toplantısına katılmalıdır. Çocukların ihtiyaçlarına uygun BEP hazırlanması için ailenin çocuğunun bilgilerini toplantıdaki diğer üyelerle paylaşması ve amaçların belirlenmesinde fikir ve önerilerini sunması son derece önemlidir. Aileler BEP Geliştirme Birimi toplantılarına katılmadığı durumlarda toplantıda alınan kararların ailenin görüşlerine sunularak paylaşılması gerekmektedir. Aileler alınan kararları onayladığında BEP’i imzalamalıdır.*” şeklinde belirtilmiştir. İlk dosya kapsamında BEP Geliştirme Birimi üyelerinin Okul Müdürü başkanlığında, öğrencinin velisi, öğrencinin Felsefe, Türk Dili ve Edebiyatı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Tarih öğretmenleri ile ABİTUR programı kapsamında ders veren iki öğretmeni ve Rehber öğretmenden oluştuğu belirtilmesine rağmen Kurumumuza iletilen toplantı tutanaklarının hiçbirinde öğrenci ile velisinin imzası bulunmamaktadır. Başvuran vekili, velinin talep etmesine rağmen öğrenci hakkında düzenlenen BEP toplantıları ve toplantılarda alınan kararlar hakkında velinin bilgilendirilmediğini, eğer toplantı yapılıyor ise bu toplantılara velinin davet edilmediğini ve ne öğrencinin ne de velinin BEP hazırlandığından haberinin olmadığını belirtmiştir. Her ne kadar 7/10/2021 tarihli toplantıda; “*3. Okul psikolojik danışmanı tarafından öğrencinin ders durumu ile ilgili öğretmen görüşlerinin öğrenci ve velisine aktarılmasına, derslerine gereken önemi vermez ve sorumluluklarını yerine getirmezse ABİTUR diploması alamayabileceği ile ilgili bilgilendirmenin yapılmasına*” karar verilmiş olsa da Muhatap Kurum tarafından Kurumumuza sunulan belgelerde bilgilendirmenin yapıldığını ispat edecek bir bilgiye ulaşılamadığından 28/11/2018, 7/10/2021 ve 14/2/2022 tarihli toplantıların hiçbirinden velinin ve başvuranın haberinin olmadığı, bunlara katılım sağlamadıkları, alınan tedbirler hakkında görüşlerinin alınmadığı ve kendilerine bilgilendirme de yapılmadığı kanaatine varılmış; bununla birlikte 2018 yılında Liseye başlayan başvuranın ilköğretimden itibaren tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi olması nedeniyle velisinin daha erken bir tarihte Muhatap Kuruma başvuru yapması gerektiği değerlendirilmiştir.

32. İlk BEP dosyası ile ilgili yapılması gereken üçüncü değerlendirme ise alınan tedbir kararlarına ilişkindir. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nin “*Bireyselleştirilmiş eğitim programı*” başlıklı 20’nci maddesinin birinci fıkrasına göre:

“*Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için takip edecekleri eğitim programı temel alınarak BEP hazırlanması esastır. Bu programda;*

a) *Eğitim planında yer alan yıllık amaçlara ve kısa dönemli amaçlara,*

b) *Sunulacak destek eğitim hizmetinin türüne, süresine ve hizmetin kimler tarafından nasıl*

c) Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknikler ile öğretim materyallerine,

ç) Eğitim ortamına ilişkin düzenlemelere,

d) Davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile olumlu davranış kazandırmaya yönelik uygulanacak yöntem ve tekniklere,

e) Öğrencinin kişisel bilgilerine,

yer verilir.”

33. Başvuran hakkında alınan tedbir kararları incelendiğinde; 28/11/2018 tarihli toplantıda alınan “1. Derste internet bağlantısı olmayan bir dizüstü bilgisayar ya da tabletle not tutması, 2. Sınavlarını okul rehberlik servisi ya da başka uygun bir sınıf/mekânda olması, 3. Sınavlarda ek süre verilmesi, verilecek sürenin ise sınavın niteliğine ve esas süresine oranla belirlenmesi, 4. Sınav sorularını el yazısıyla değil, (internet bağlantısı olmayan) bilgisayar ortamında yanıtlaması.” kararları ile 7/10/2021 tarihli toplantıda alınan “1. Öğrencinin özel öğrenme güçlüğü sebebiyle özellikle yazı yazmak konusunda problemleri (yazısındaki bozukluklar ve yavaş yazması) dolayısıyla sınav süresinin her 40 dakika için 15 dakika ek süre verilerek uzatılmasına, 2. Yine özel öğrenme güçlüğü probleminin en yoğun kendisini gösterdiği alan olan yazısında harf hataları yapabileceği göz önüne alınarak sınav puanlaması yapılmasına” ilişkin kararların öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknikler ile öğretim materyallerine ilişkin olduğu anlaşılmakla birlikte; mevzuata uygun olarak eğitim planında yer alan yıllık ve kısa dönemli amaçlara, sunulacak destek eğitim sisteminin türüne, süresine ve hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağına, davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile olumlu davranış kazandırmaya yönelik uygulanacak yöntem ve tekniklere yer verilmediği tespit edilmiştir.

34. 7/10/2021 tarihli toplantıda başvuranın “derse zamanında gelmediği, ders esnasında farklı şeylerle ilgilenip derse katılmadığı, ödevlerini yapmadığı, sürekli dersten çıkmak için bahaneler ürettiği, öğretmene ders dışı sorular yönelttiği, bazen derste uyuyabildiği ve kalkıp dolaştığı” belirtilmekle birlikte; bu sorunlarla ilgili olarak mevzuatta belirtildiği gibi olumlu davranış kazandırmaya yönelik uygulanacak yöntem ve tekniklere yer verilmediği, mevzuatta yer alan olumlu ve çocuğun üstün yararına uygun bir düzenlemenin aksine “3. Derslerine gereken önemi vermez ve sorumluluklarını yerine getirmezse ABITUR diploması alamayabileceği ile ilgili bilgilendirmenin yapılmasına, 4. Bu bilgilendirmenin sonucunun birinci sınavlarına kadar gözlenmesine, 5. Birinci sınavların bitiminde öğrencinin ders içi durumu ve sınav notlarının değerlendirilerek ABITUR’a devam konusunun tekrar değerlendirilmesine” karar verilmesinin Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nin 6’ncı maddesinde yer alan; özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini en üst düzeyde kullanmaları, üst öğrenime, meslek hayatına ve toplumsal yaşama hazırlanmaları amacına uygun olmadığı değerlendirilmiştir.

35. 14/2/2022 tarihinde yapılan toplantıda ise son toplantıdan beri başvuranın süreç içerisindeki gelişim durumu değerlendirilmeden “İlk toplantıda alınan kararların ikinci dönem için de aynı şekilde sürdürülmesi uygun bulunmuştur.” kararı alındığından başvuran hakkında ayrıntılı bir değerlendirmenin yapılmadığı ve yine başvurana olumlu davranış kazandırmaya, problemlerin çözümüne ve sunulacak destek hizmetlerine ilişkin değerlendirmelere yer verilmediği anlaşılmıştır.

36. Kurumumuza sunulan ikinci BEP dosyası incelendiğinde; BEP başlangıcı olarak 4/10/2022 tarihi belirtilmesine rağmen bu tarihe ait bir toplantı tutanağına ulaşılamadığı, düzenlenen ilk toplantı tutanağının 6/2/2023 tarihli olduğu tespit edilmiştir. 14/2/2022 tarihinden 6/2/2023 tarihine kadar yaklaşık bir yıl başvuran hakkında toplantı yapılmadığı, 6/2/2023 tarihinde yapılan toplantı tutanağında ise veli ve öğrencinin imzasının bulunmadığı, alınan kararların; “1. Derste internet bağlantısı olmayan bir dizüstü bilgisayar ya da tablette not tutması, 2. Sınavlarda ek süre verilmesi, verilecek sürenin ise sınavın niteliğine ve esas süresine oranla belirlenmesi, 3. Sınav sorularını el yazısıyla değil, internet bağlantısı olmayan bilgisayar ortamında yanıtlaması” şeklinde önceki kararların tekrarı niteliğinde olduğu anlaşılmış ve başvuranın durumu ile ilgili somut herhangi bir değerlendirmenin yapılmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nin 24’üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin başarılarının kayıtlı oldukları okulda uygulanan mevzuatın yanında öğrencilerin BEP’lerine göre değerlendirileceği belirtilmiştir. Ancak başvuran hakkında yapılan tüm değerlendirmelerin BEP ve başvuranın engel durumundan bağımsız olarak yapıldığı anlaşılmıştır.

37. Kurumumuza sunulan her iki BEP dosyasının incelenmesi neticesinde; Muhatap Kurumun mevzuata uygun olarak BEP Geliştirme Birimi oluşturmadığı, bu Birimin üyeleri olan veli ve başvuranı toplantılara davet etmediği, başvuran hakkında alınan tedbir kararlarının yalnızca öğretmenlerin görüşlerinden yararlanılarak oluşturulduğu, 2018 yılında liseye başlayan başvuran hakkında yalnızca dört defa toplantı yapıldığı, 28/11/2018 tarihinden 7/10/2021 tarihine kadar yaklaşık üç yıl toplantı yapılmadığı, üçüncü ve dördüncü toplantılarda başvuranın durumu değerlendirilmeden önceki toplantılarda alınan kararların tekrarlandığı, bahse konu kararların ise ilgili Yönetmelik’te belirtilen nitelikleri taşımadığı ve usulüne uygun olarak alınmadığı, BEP dosyasının mevzuata uygun düzenlenmediği ve eksik tutulduğu anlaşılmıştır. Ayrıca, incelenen belgelerden Lisede destek eğitim odasının açıldığına dair herhangi bir bilgiye ulaşılamamış, nitekim Muhatap Kurum tarafından da aksi yönde bir iddia yahut açıklamaya yer verilmemiştir. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde; engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği kanaatine varılmıştır.

38. Başvuran vekili ikinci olarak; başvuranın 11’inci sınıfın ikinci döneminde geçirdiği bir kaza neticesinde ayağının kırıldığını, tedavi ve rehabilitasyon süreçlerinde derslerine katılamadığını, katılabildiği derslerde de ders notlarının düştüğünü, 2022 yılında 12’nci sınıfa başladığını, önceki dönemden kalan eksikliklerini gidererek ders başarısını yükseltmediğini ve bu durumun psikolojisini olumsuz yönde etkilediğini, 2022 yılının Aralık ayında öğretmenleri ile birlikte durum değerlendirmesi yapmaları sonucu başvuranın ABİTUR programını başarıyla tamamlayabilmesi için 12’nci sınıfı tekrar etmesinin uygun

olacağına karar verildiğini, bu doğrultuda 2023-2024 eğitim-öğretim yılı itibarıyla Eylül ayında 12'nci sınıfa tekrar başlayana kadar 2022-2023 eğitim-öğretim yılında eğitime devam eden 11'inci sınıfın ABİTUR derslerine dinleyici olarak katılmasının gerektiğini, ABİTUR Program Koordinatörlüğü ile Okul Rehberlik Servisinin bu uygulamayı desteklediğini, başvuranın velisinin Lise Müdürünün yönlendirmesi neticesinde Müdürlüğe iki adet dilekçe verdiğini, ilk dilekçenin kayıt dondurma talepli, ikinci dilekçenin ise *“öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim programının yeniden belirlenerek verilecek destek kapsamında ABİTUR programı hâlihazırda uygulanan 11. sınıf ikinci dönem derslerine dinleyici olarak katılması”* talepli olduğunu, Müdürlüğün yalnızca kayıt dondurma talepli ilk dilekçesini dikkate alarak başvuranın kaydının dondurulduğunu fakat 11'inci sınıf derslerine dinleyici olarak katılmasına izin verilmediğini belirtmiştir.

39. Kurumumuz tarafından incelenen belgelerden; başvuranın 16/1/2023 tarihinde İstanbul Erkek Lisesi Müdürlüğüne iki adet dilekçe verdiği, dilekçelerden ilkinin başvuranın kaydının 2022-2023 eğitim-öğretim yılında dondurulması talepli, ikinci dilekçenin ise başvuranın geçirdiği kaza nedeniyle derslerinden kopması ve kaydı dondurulacağı için 2023-2024 eğitim-öğretim yılı başlayana kadar derslerden ve okul ortamından uzak kalmaması ile kaza geçirdiği dönemde kaçırdığı dersleri de telafi etmek amacıyla hâlihazırda 2022-2023 eğitim-öğretim yılında ABİTUR derslerine fiilen katılması talepli olduğu anlaşılmıştır. Başvuranın talebine istinaden Muhatap Kurum tarafından Okul Rehber öğretmeni ile ABİTUR Programı Alman Bölüm Başkanlığından görüş yazılarının alındığı, her iki görüş yazısının da velinin talebi ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

40. Okul Rehber öğretmeni A.E.'den alınan 17/1/2023 tarihli Değerlendirme Raporunda; *“Öğrenci velisinin okul idaresine verdiği dilekçede de belirtildiği gibi gerek pandemi dönemi gerekse öğrencinin yaşadığı sağlık problemleri öğrencinin okul motivasyonunu olumsuz yönde etkilemiş, odaklanmasını zorlaştırmış ve bu sebeplere bağlı olarak derslerinde bazı eksiklikler oluşmuştur. Kaynaştırma eğitiminin temel hedefi yetersizliği bulunan bireylerin sosyal yaşam ve eğitim sürecinde akranları ile birlikte olmasını sağlamasıdır. Bu hedef dikkate alındığında öğrencinin 12. sınıfı dondurmuş olsa bile 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde 11. sınıf kademesindeki dersleri takip etmesi öğrencinin hem bilgi eksikliklerini tamamlayabilmesini hem de sosyal yaşamdan kopmamasını sağlayacaktır. Bilindiği üzere akranları ile birlikte olmak ve diğer çocukları model almak özellikle ‘tam zamanlı kaynaştırma eğitimi’ öğrencilerinin günlük yaşam becerileri ve akademik performanslarını geliştirmede önemli rol oynamaktadır. Okulun örgütsel amaçları arasında kaynaştırma öğrencilerinin bilişsel, akademik ve fiziki becerilerini arttırmasına katkı sağlamak da bulunmaktadır.”* şeklinde görüş sunulduğu anlaşılmıştır.

41. ABİTUR Programı Alman Bölüm Başkanı T. F.'den alınan 20/1/2023 tarihli yazıda ise başvuran hakkında; *“Ne yazık ki yaklaşık bir yıldır derslerine konsantre olamıyor. Bu muhtemelen elde ettiği dikkat eksikliği sendromu (öğrenme güçlüğü) ile de ilgilidir. Ek olarak, pandemi dönemi (çevrimiçi dersler) onu psikolojik olarak olumsuz etkiledi. Ayrıca İ., 11. sınıfın ikinci yarısında hastanede uzun bir kalış süreci (bacağında kırık nedeniyle) geçirdi.*

Hastaneden taburcu olduktan sonra da koltuk değnekleriyle okula gelip gitmede zorluk çekti ve bu da derslerini olumsuz bir şekilde etkiledi. İ. çok iyi derecede Almanca bilen, yetenekli bir öğrenci. Ancak, yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı, düzenli olarak derse girmiyordu ve bu nedenle birçok öğrenme materyalini ve konuları kaçıırıyordu. İ.'nin yetenekli bir öğrenci olduğunu, Alman Abitur sisteminde kayıp yaşamaması için Abitur programı açısından öğrencinin ikinci yarıyıl 11. sınıfın ikinci dönemini tekrar okuması herhangi bir sorun oluşturmamaktadır. İ.'nin önümüzdeki altı ay boyunca evde kalması gerekmesi eğitimi açısından hiçbir şekilde yardımcı olmayacaktır, hatta öğrenciyi olumsuz etkileyebilir.” şeklinde görüş sunulduğu anlaşılmıştır.

42. Öğretmenlerin yazılı görüşleri üzerine Muhatap Kurumun, 20/1/2023 tarihli yazısı ile başvuranın 11’inci sınıf ABITUR programı derslerini tamamlaması talebinin değerlendirilmesi ve 11’inci sınıflardan herhangi birinde eğitim-öğretime devam edip edemeyeceği hususunda Fatih İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden görüş ve bilgi talep ettiği, MEB Eğitim Politikaları Daire Başkanlığının 8/2/2023 tarihli yazısı ile; “*Adı geçen öğrencinin Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği’nin 59’uncu maddesi kapsamında 12. sınıf derslerini görmemesi için e-okul sistemi üzerinden ‘Öğrenim hakkını kullanmadı’ seçeneğinin işaretlendiği yapılan inceleme sonucunda anlaşılmıştır. Bu bakımdan e-okul sisteminde aktif durumda bulunmayan öğrencinin 11. sınıf ABITUR programı derslerine devam etme hususundaki talebin uygun olmayacağı*” değerlendirilmiştir. İlgili yazı, Muhatap Kuruma 1/3/2023 tarihli yazı ile iletilmiştir.

43. Başvuran vekili; velinin 20/2/2023 tarihinde CİMER aracılığıyla Milli Eğitim Bakanlığına başvuru yaptığını, Bakanlıktan gelen 23/2/2023 ve 28/2/2023 tarihli cevaplarda “sürecin devam ettiği ve ilgili kararın verilmediği” bilgisinin verildiğini, velinin CİMER kanalıyla tekrar 2/3/2023 tarihinde MEB’e başvuruda bulunduğunu, aynı gün İstanbul Erkek Lisesi kurumsal mail adresinden MEB Ortaöğretim Müdürlüğünün 8/2/2023 tarihli yazısının gönderildiğini, ilgili yazıya göre başvuranın 11’inci sınıfı tekrar etmesine karar verildiğini, başvuranın velisinin 16/1/2023 tarihli dilekçesinde böyle bir talebinin olmadığını belirtmiştir.

44. Dosya kapsamında incelenen belgelerden; başvuranın 20/2/2023, 2/3/2023 ve 8/3/2023 tarihlerinde CİMER kanalıyla MEB’e başvuruda bulunduğu, ilk iki başvurusunda 16/1/2023 tarihli dilekçeleri hakkında alınan kararların, son başvurusunda ise Okul BEP Geliştirme Birimi tarafından hazırlanması gereken BEP dâhil olmak üzere tüm bilgi ve belgelerin tarafına iletilmesini talep ettiği anlaşılmıştır. Başvuran, 2/3/2023 tarihinde İstanbul Erkek Lisesi kurumsal mail adresinden MEB Ortaöğretim Müdürlüğünün 8/2/2023 tarihli yazısının kendisine gönderildiğini belirtmiş, yazının 1/3/2023 tarihinde Muhatap Kuruma iletildiği tespit edildiğinden Muhatap Kurumun başvuranı zamanında bilgilendirdiği anlaşılmıştır. Bunun yanında, incelenen belgelerden başvuran vekilinin belirttiği gibi başvuranın 11’inci sınıfı tekrar etmesine karar verildiğine ilişkin herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

45. 5378 sayılı Kanun’un “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (j) bendine ve 6701 sayılı Kanun’un 2’nci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendine göre; “*Makul düzenleme: Engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde*

kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri” ifade eder.

46. Makul düzenleme ile hedeflenen, engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamaktır. Makul düzenleme, engellilik bağlamında ayrımcılık yapmama yükümlülüğünün derhal uygulanmasını sağlayan temel bir unsurdur. İleriye dönük bir yükümlülük olarak makul düzenleme, engelli bir kimsenin erişilebilir olmayan durumlara veya ortamlara erişim istediği veya kendi haklarından istifade etmek istediği andan itibaren gerçekleştirilmelidir. Makul düzenlemenin, yalnızca düzenleme yapılmasını isteyen engelli bireyin yararına olabileceği gibi bazı durumlarda kolektif hale gelebileceği ve kamu yararı sağlayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır (Engelli Hakları Komitesi, Ayrımcılık Yapmama ve Eşitlik Hakkında Genel Yorum No:6 (2018) para. 24/b). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre de AİHS’in 14’üncü maddesi makul düzenlemenin ışığında okunmalıdır. Mahkemeye göre bu tarz düzenlemeler meşrulaştırılamayan ve dolayısıyla ayrımcılığa yol açan olgusal eşitsizliklerin giderilmesine yardımcı olmaktadır (AİHM, *Çam/Türkiye*, B. No: 51500/08, 23/2/2016, para. 65; AİHM, *Şanlısoy/Türkiye*, B. No: 77023/12, 8/11/2016, para. 60).

47. Makul düzenleme yapmama türündeki ayrımcılığın değerlendirilmesi için ilk olarak, makul düzenleme yönünde İdareye yapılan başvuru öncesinde *başvuranın içerisinde bulunduğu halin engellilik durumuna uygun olup olmadığının tespit edilmesi* gerekmektedir. Engeli nedeniyle kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olan başvuranın sakatlanması sonucunda eğitim ve öğrenim hakkından yararlanma konusunda dezavantajlı konuma düştüğü, bu konumu nedeniyle makul düzenleme talebinde bulunduğu ancak Muhatap Kurumun bu talebi reddettiği, ret nedeninin soyut gerekçelere dayandığı, mevzuat dolayısıyla bunun mümkün olmadığının bildirildiği fakat hangi mevzuat hükmü olduğuna ilişkin herhangi bir açıklamanın yapılmadığı tespit edilmiştir.

48. Makul düzenleme kapsamında ikinci olarak, Muhatap Kurumun bilgilendirilmiş olması gerekliliğinin karşılanıp karşılanmadığı incelenmelidir. Muhatap Kurum, başvuranın velisinin öğrencinin yaşadığı sakatlıkla ilgili sağlık raporlarını Okul İdaresine sunmadığını belirtmiştir. Ancak Alman Bölüm Başkanı T. F.’den alınan yazılı görüşte; “*Ayrıca İ., 11. sınıfın ikinci yarısında hastanede uzun bir kalış süreci (bacağında kırık nedeniyle) geçirdi. Hastaneden taburcu olduktan sonra da koltuk değnekleriyle okula gelip gitmede zorluk çekti ve bu da derslerini olumsuz bir şekilde etkiledi.*” şeklinde belirtildiğinden başvuranın okula koltuk değnekleriyle gitmesi nedeniyle öğretmenlerin ve dolayısıyla Okul İdaresinin başvuranın yaşadığı sakatlık durumunu öğrendiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, başvuranın velisinin Okul İdaresine sunduğu 16/1/2023 tarihli ikinci dilekçesinin *başvuranın geçirdiği kaza nedeniyle derslerinden kopması ve kaydı dondurulacağı için 2023-2024 eğitim-öğretim yılı başlayana kadar derslerden ve okul ortamından uzak kalmaması ve kaza geçirdiği dönemde kaçırıldığı dersleri de telafi etmek amacıyla hâlihazırda 2022-2023 eğitim-öğretim yılında ABİTUR derslerine fiilen katılması* talepli olduğu anlaşıldığından Muhatap Kurumun bilgilendirildiği tespit edilmiştir.

49. Makul düzenleme kapsamında üçüncü olarak, somut olayda başvuranın ihtiyacı olan makul düzenlemenin yerine getirilmesinin İdare açısından mali imkânlar nispetinde olup olmadığıdır. Bu yönüyle makul bir düzenleme talebinin, düzenleme yapan taraf üzerinde aşırı ve gereksiz bir yük oluşturmaması sınıırıyla kısıtlanması gerekir (Engelli Hakları Komitesi, Ayrımcılık Yapmama ve Eşitlik Hakkında Genel Yorum No:6 (2018) para. 25/b). Bu kapsamda başvuranın talebi; *kaza geçirdiği dönemde kaçırdığı dersleri de telafi etmek amacıyla hâlihazırda 2022-2023 eğitim-öğretim yılında ABİTUR derslerine fiilen katılması* şeklindedir. “Mali imkânlar nispetinde” ifadesi, başvuranın talebinin İdare üzerinde ekonomik anlamda ağır bir yük oluşturmaması bakımından dikkate alınması gereken bir göstergedir. Başvuranın talebinin ise yalnızca derse girip dersi dinlemek şeklinde olduğu ve açıkça İdareye mali yük yükleyecek bir talep olmadığı, bu nedenle de İdare açısından mali imkânlar nispetinde olduğu değerlendirilmiştir.

50. Makul düzenleme kapsamında son olarak ölçülülük, gereklilik ve uygunluk kriterlerine de yer verilmiştir. Somut olayda başvuranın makul düzenleme talebinin ölçülülük, gereklilik ve uygunluk kriterlerini karşılayıp karşılamadığının tespiti amacıyla başvuranın talebi reddedilirken İdare tarafından ileri sürülen gerekçelerin incelenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, MEB Eğitim Politikaları Daire Başkanlığının görüşü, Okul Rehber öğretmeni A. E. ile ABİTUR Programı Alman Bölüm Başkanı T. F.’nin görüşü ile birlikte değerlendirilmiştir. Öncelikle MEB Eğitim Politikaları Daire Başkanlığı’nın “*e-okul sisteminde aktif durumda bulunmayan öğrencinin 11. sınıf ABİTUR programı derslerine devam etme hususundaki talebin uygun olmayacağı*” değerlendirmesinden öğrenci için sistemde böyle bir düzenlemenin yapılmasının uygun olmayacağı sonucuna ulaşılmaktadır. Muhatap Kurumun MEB Eğitim Politikaları Daire Başkanlığından alınan görüşe uygun davranması beklenmekle birlikte makul düzenleme kapsamında e-okul sisteminde herhangi bir düzenleme yapılmadan başvuranın 11’inci sınıf ikinci dönem derslerine dinleyici olarak katılması veya aynı amacı taşıyacak başka bir çözüm yolunun destek eğitimi kapsamında üretilmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Nitekim Okul Rehber öğretmeni ile ABİTUR Programı Alman Bölüm Başkanından alınan görüşlerde de başvuranın 11’inci sınıf kademesindeki dersleri takip etmesinin öğrencinin hem bilgi eksikliklerini tamamlayabilmesi hem de sosyal yaşamdan kopmaması açısından önemli olduğu belirtilmiştir. Böylelikle makul düzenleme yönündeki talebin amaca uygun, gerekli ve ölçülü olduğu değerlendirilmiştir.

51. Tüm bu tespitler ışığında; Muhatap Kurumun başvuranın yaşadığı sakatlık konusunda bilgilendirildiği, başvuranın Muhatap Kurumdan makul düzenleme talebinde bulunduğu ve bu talebin soyut gerekçelerle reddedildiği, herhangi bir mevzuat hükmüne dayanmadığı, makul düzenleme talebinin İdare’nin üzerinde mali bir yük oluşturmadağı ve başvuranın öğretmenlerinden alınan yazılı görüşlere de uygun olarak makul düzenleme talebinin amaca uygun, gerekli ve ölçülü olduğu anlaşılmıştır.

52. Yapılan inceleme neticesinde; *geçirdiği kaza sonrasında kendisine yönelik makul düzenleme yapılması talebinin reddedildiğine ilişkin iddiası* açısından makul düzenleme yapma ilkesine aykırı hareket edilmesi nedeniyle engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği kanaatine varılmıştır.

53. Sonuç olarak başvuranın, tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla öğrenim gördüğü okulda BEP uygulanmaması, BEP Geliştirme Biriminin oluşturulmaması, destek eğitim odası açılmaması ile geçirdiği kaza nedeniyle yaşadığı sakatlık sonrası kendisine özel tedbirler uygulanması talebinin reddedilmesinin engellilik temelinde ayrımcılık yasağı ihlali teşkil ettiği iddiasına ilişkin olarak; Muhatap Kurumun mevzuata uygun olarak BEP Geliştirme Birimi oluşturmadığı, bu Birimin üyeleri olan veli ve başvuruları toplantılara davet etmediği, başvuran hakkında alınan tedbir kararlarının yalnızca öğretmenlerin görüşlerinden yararlanılarak oluşturulduğu, 2018 yılında Liseye başlayan başvuran hakkında yalnızca dört defa toplantı yapıldığı, 28/11/2018 tarihinde 7/10/2021 tarihine kadar yaklaşık üç yıl toplantı yapılmadığı, üçüncü ve dördüncü toplantılarda başvuranın durumu değerlendirilmeden önceki toplantılarda alınan kararların tekrarlandığı, bahse konu kararların ise ilgili Yönetmelik'te belirtilen nitelikleri taşımadığı, BEP dosyasının mevzuata uygun düzenlenmediği, Lisede destek eğitim odasının açılmadığı ve başvurana destek eğitimi verilmediği anlaşılmakla birlikte başvuranın geçirdiği kaza nedeniyle makul düzenleme talebinin de haklı bir neden olmaksızın reddedildiği ve başvuranın haklılaştırılmayan dezavantajlı duruma sokulduğu tespit edildiğinden her iki iddia bakımından da engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

- A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILDIĞINA,
- B. Muhatap hakkında 10.000 TL İDARİ PARA CEZASI UYGULANMASINA,
- C. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
- Ç. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

05/10/2023 tarihinde, Saffet BALIN'ın Karşı Oyu ile OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan
(Görevli)

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi
(İzinli)

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi

Ek: Saffet BALIN Karşı Oy

30.10.2023

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : İ.S.Ç.
Karar Numarası : 2023/777

KARŞI OY

6701 Sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 17 maddesinin ikinci fıkrasında “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.” şeklinde düzenleme bulunduğu, Kanun'un bu amir hükmü uyarınca başvuranın muhataba konuyla ilgili Kanun kapsamında talepte bulunup bulunmadığına ilişkin kararda herhangi bir bilgi bulunmadığı görülmüştür.

Başvurunun şekil yönünden eksikliğinin bulunduğu, söz konusu şekil eksikliğinin ilgiliye bildirilip sonradan da olsa giderilmemesinden dolayı sayın çoğunluğun kararına katılmıyorum.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.